

KOMENTAR: MILOSEVICEVO ISMIJAVANJE PRAVDE

Author: IWPR
ICTY

Pristase optuzenika optuzuju Tribunal za "pokusaj ubojstva" u procesu stoljeca koji granici s farsom.

"Hoce ga ubiti!" - alarmantno je, krajem proslog tjedna, srpsku javnost upozorila Mira Markovic u intervjuu beogradskom newsmagazinu NIN. Sudjenje svom suprugu, Slobodanu Milosevicu, opisala je kao "oblik organiziranog ubijanja" i "zlocin koji se dogadja pred ocima cijelog svijeta." Motiv je, dodala je, taj sto "oni drugacije ne mogu izaci s njim na kraj", posto im je "Slobo apsolutno cijelu optuznicu doveo u pitanje..." Potvrdila je da "naravno, i on misli tako." Na to - da li i Slobo misli da mu u Hagu "rade o glavi" - vratit cemo se kasnije, kada dodjemo do specijalistickih pregleda optuzenog koje su proslog tjedna nalozili suci.

Beogradsko udruzenje "Sloboda" koje okuplja najvatrenije pristalice bivseg predsjednika Srbije i Jugoslavije otislo korak je dalje od njegove supruge pa je proslog tjedna podnijelo krivicnu prijavu zbog "pokusaja ubojstva" - protiv glavne tuziteljice Carle Del Ponte i Geoffrey Nicea, koordinatora tima Tuzilastva na sudjenju Milosevicu. U kuloarima Tribunala, tim je povodom, odmah lansirana prica da je Geoffrey Nice, navodno, rekao da ce - ukoliko

javni tuzilac prihvati prijavu i stvar dodje do suda - traziti da se u Beogradu brani sam. Tesko, medjutim, da bi mu to poslo za rukom. Naime, prema clanu 71 Zakona o krivicnom

postupku SR Jugosalvije vijece obrane obavezno je kad optuzenom prijeti moguca kazna strogog zatvora u trajanju od 10 godina ili vise. A "pokusaj ubojstva", svakako, spada u zlocine za koje su predvidjene teze kazne od 10 godina zatvora, tako da bi Mr. Nice - ukoliko stvar dodje do suda - u Beogradu sigurno dobio advokata po sluzbenoj duznosti.

Paranoidni intervjui, privatne krivicne prijave i kuloarske price... ilustriraju rizik u sto, devet mjeseci nakon pocetka, moze izroditi "proces stoljeca". Rizik je, naime da se - ukoliko se optuzenom dozvoli da se nastavi ponasati na isti nacin - izrodi u "farsu stoljeca." Nacin na koji je optuzeni u proteklih devet mjeseci koristio svoje pravo da se brani sam ima malo veze s obranom u krivicnom postupku, a mnogo vise s ruganjem sudu, medjunarodnoj pravdi i, na kraju, ali ne i manje vazno - zrtvama zlocina pocinjenih u bivsoj Jugoslaviji.

Milosevic je, tokom veceg dijela proteklog desetljeća, veoma vjesto koristio komplekse koje su - prema "srpskom" ili "jugoslavenskom pitanju" - u mirovnim pregovorima imali medjunarodni posrednici. Mnogi od njih su, na primjer, dugo bili u nedoumici je li priznanje Hrvatske, Slovenije i Bosne bilo "preuranjeno"; je li Srbija opravdano izolirana kao "jedini

krivac" za raspad zajednicke drzave i rat; jesu li ucinili dovoljno da zastite prava srpske manjine u Hrvatskoj i slicno. Ako bi kod svojih sugovornika osjetio takve nedoumice, komplekse ili griznju savjesti, Milosevic je to znao vjesto iskoristiti i to ga je, pored ostalog, tako dugo odrzavalo na poziciji "partnera" ili "nezaobilaznog sudionika" u svim mirovnim

nastojanjima.

Na isti nacin Milosevic sada koristi "kompleks" koji suci imaju prema optuzenom koji se brani sam, bez pomoci profesionalnih branilaca. Neuobicajeno strpljenje i toleranciju koju su u proteklih devet mjeseci suci ispoljili prema optuzenom koji se sam brani, Milosevic tumaci kao njihovu "slabost", i nastoji da je do kraja eksploataira.

Pod firmom unakrsnog ispitivanja, Milosevic je optuzenicku klupu pretvorio u politicku tribinu s koje upucuje poruke ohrabrenja svojim pristalicama i otvorene prijetnje svojim protivnicima; zastrasuje aktualne i buduće svjedoke; optuzuje velike sile i susjedne zemlje koje su se udružile u "globalnu zavjeru" protiv njega i Srbije; ispisuje svoju verziju novije balkanske povijesti i, uz sve to, u svakoj prilici ispoljava prezir ne samo prema "laznoj tuzbi", nego i prema "nelegalnom i nelegitimnom sudu" koji protiv njega vodi "politicki proces".

Bez polaganja zakletve i bez izlaganja riziku unakrsnog ispitivanja, Milosevic je znacajan dio dokaznog postupka optuzbe pretvorio prakticno u svoje svjedočenje o dogadjajima o kojima se raspravlja u sudnici. Mada su ga suci bezbroj puta upozorili da unakrsno ispitivanje služi da bi ispitao svjedoka a ne da bi sam svjedočio, kao i da ono sto tom prilikom kaze nisu

dokazi, Milosevic uporno nastavlja u istom stilu, znajući da svaka minuta vise koju tako potrosi... predstavlja minutu manje za optuzbu i prezentaciju njenih dokaza.

Od kako mu je u srpnju/julu ove godine sudac Patrick Robinson rekao da je njegovo

zdravlje za sudsko vijeće od "najveće važnosti" Milosevic je otkrio još jednu sudacku "slabu točku": navodno krhko zdravstveno stanje optuzenog. Nakon sto se u ponedjeljak 11. studenoga/novembra na kratko pojavio u sudnici poslije desetodnevne pauze zbog "iscrpljenosti", Milosevic je već sljedećeg dana rekao da je "umoran" i nije se vraćao u sudnicu citavog proteklog tjedna. Prema izvjestaju Dr. Paulus Falke, medicinskog sluzbenika zatvorske jedinice, optuzenom je ponovo povisen krvni tlak. Buduci da su mu, nakon

specijalistickog pregleda u srpnju/julu ove godine, prepisani lijekovi za snizavanje krvnog tlaka, to može znaciti da mu je ili odredjena pogresna terapija, ili da lijekove ne uzima redovno. Pouzdani izvori iz Beograda tvrde da je u tamosnjem Centralnom zatvoru - u kojem je boravio od hapsenja 1. travnja/aprila do izrucenja u Hag 28. lipnja/juna 2001. - Milosevic "uhvacen na djelu" dok je bacao lijekove u zahodsku školjku.

Prva duza bolovanja, u ozujku/martu i lipnju/junu ove godine, uslijedila su poslije iscrpljujucih Milosevicevih duela s takozvanim medjunarodnim svjedocima: prvo poslije svjedočenja Paddyja Ashdowna, a drugo nakon sto su, jedan za drugim, pred sudom nastupili ambasador William Walker i general Klaus Naumann. Ovog puta bi se, ukazuju skeptici, moglo raditi o "preventivnoj iscrpljenosti." Naime, pred kraj poludnevne rasprave proslog ponedjeljka u sudnicu je uveden zasticeni svjedok C-036, ali je zbog izvjesnih tehnickih problema pocetak njegovog svjedočenja ostavljen za sljedeci dan. Sljedećeg dana je, medjutim, Milosevic bio umoran i imao je povisen tlak. I tako je ostalo do kraja tjedna.

Sudeci po oskudnim podacima iz javnih dokumenata Tuzilastva, Slobodan Milosevic ima dobre razloge da ne zuri suociti se s ovim svedokom. C-036 je, naime, jedan od bivših politicara iz samog vrha takozvane Republike Srpske Krajine, proglašene 1991. na trecini teritorije Republike Hrvatske i može se smatrati dosad najvažnijim "insiderom" na ovom procesu. Sto vise, C-036 je jedan od petnaestak suocnika, odnosno ucesnika u "združenom kriminalnom poduhvatu" čija su imena navedena u "hrvatskoj optuznici" protiv Milosevica. I sam je pod istragom haskog Tuzilastva i mogao bi, kako je javno objavljeno u jednom dokumentu, uskoro biti i optuzen. Pa su mu, zbog toga, suci dozvolili svjedočenje u prisustvu svog advokata, da bi se zastitio od eventualnih izjava koje mu mogu naskoditi. Stalno odlaganje svjedočenja (koje je trebalo poceti još 1. studenoga/ novembra) nesumnjivo pojačava pritisak kojem je svjedok izložen zbog opisanih osobnih okolnosti.

Suci su, medjutim, zaokupljene pritiskom - kako krvnim tako i mentalnim - kojem je izložen optuzeni zbog cinjenice da se sam brani. Proslog ponedjeljka, prilikom Milosevicevog kratkog gostovanja u sudnici, suci su se napregli da ga uvjere kako je u njegovom najboljem interesu - kako pravnom tako i zdravstvenom - da angaira advokate s kojima će podijeliti

teret unakrsnog ispitivanja svjedoka i priprema za prezentaciju svog slucaja. Opterećeni već opisanim kompleksima, suci su uveravali Milosevica kako mu to savjetuju "isključivo u njegovom, a ne u bilo cijem drugom interesu", kako bi bio u stanju efikasno voditi svoj slucaj i, istovremeno, sacuvati svoje zdravlje.

Milosevic je, medjutim, hladno odbio savjete sudaca, ukazujući im da advokati ne mogu rijesiti ni probleme njegovog zdravlja ni probleme obilja dokumenata koje mu dostavlja optuzba, a koje on mora sam proucavati posto "advokati o tim stvarima znaju mnogo manje" od njega. Odbacujući, takodjer, prijedlog Tuzilastva da mu se nametne advokat, Milosevic se pozvao na Medjunarodni pakt o civilnim i politickim pravima europske i americkke konvencije o ljudskim pravima, kao i na statut ICC-a i druge dokumente kojim se optuzenima jamci pravo da se sami brane pred sudom. Iz ociglednih razloga je, naravno, propustio spomenuti u uvodu citirani clan 71. Zakona o krivicnom postupku SR Jugoslavije po kojem bi - da mu se sudi u njegovoj zemlji - morao biti profesionalno zastupljen pred sudom.

Mnogo bolje su, kod Milosevica, prošli prijedlozi koje su u svom povjerljivom prijedlogu

podnijeli "prijatelji suda" Steven Key i Branislav Tapuskovic. Kao "razuman" je, naime, podrzao njihov prijedlog da ga oslobode na godinu dana kako bi mogao sanirati svoju zdravstvenu situaciju i pripremiti se za nastavak sudjenja. Malo je, medjutim, vjerojatno da ce suci - nakon sto su forsirali brzi pocetak sudjenja i nametnuli mu od starta zestok tempo - pristati na duzi, polugodisnji ili godisnji, privremeni odmor da bi optuzeni obnovio energiju, svejedno da li pod ljecnickom njegom u pritvoru ili na privremenoj slobodi u Beogradu.

Suci ni ovog puta nisu odoljele iskusenju da rjesenje problema prouzrokovanih navodnim ili stvarnim losim zdravstvenim stanjem optuzenog potraze u daljoj redukciji tuziocevog slucaja. Taj slucaj, uzvratilo je sucima Geoffrey Nice, je već sveden najedan "nesmanjivi minimum", i svako dalje kresanje "jednostavno ne bi bilo pravedno", kako s aspekta javnog interesa tako i interesa zrtava zlocina pocinjenih u bivsoj Jugoslaviji. Buduci da je samo u ovom mjesecu do sada izgubljeno vise od 10 radnih dana, vijeće ce, upozorio je Nice, morati odrediti "dosta dodatnog vremena" kako bi Tuzilastvo moglo prezentirati svoj slucaj kako dolikuje. Tuzilastvo, kako je na proslotjednom press-briefingu istakla njegova glasnogovornica

Florance Hartmann, ne zeli "Al Capone rjesenje", odnosno da Milosevica smjesti iza resetaka tako sto ce mu dokazati neke minorne zlocine i odustati od dokazivanja cjeline njegove odgovornosti za tri rata u proteklom desetljeću.

Ni jedna od opcija koje su pred sucima ne djeluje pretjerano privlacno: nametanje advokata koji bi s optuzenim dijelio unakrsno ispitivanje svjedoka i pripremao dokazni postupak obrane; neko "kreativnije" rjesenje tipa "suzdrzanog savjeta" koji bi "vodio" optuzenog kroz postupak ostavljajući njemu da i dalje vodi glavnu rijec u sudnici; dalja redukcija tuziocevog

slucaja ispod "nesmanjivog minimuma" ili duzi privremeni prekid za koji se zalazu "prijatelji suda" u cilju obnove zdravlja i energije optuzenog. Pre nego sto se izjasne, suci zeće da imati potpunu sliku o aktualnom zdravstvenom stanju optuzenog i prognozama njegovog daljeg razvoja, pa su proslotjedna naložila dva specijalisticka pregleda Milosevica: kardioloski i

psihijatrijski.

Prema pravilniku Sudskog vijeca od 13. studenoga/novembra 2002., oba pregleda je

sugerirao lijecnik Pritvorske jedinice Dr. Paulus Falke. Od kardiologa se traži da u roku od sedam dana podnese pisani izvjestaj o uzrocima ucestale iscrpljenosti optuzenog, kao i "prognoze o buducnosti

optuzenikovog zdravlja i njegovoj sposobnosti da prisustvuje sudjenju i izdrzi proces." Psihijatar je dobio dvostruko duzi rok (14 dana) da podnese pisani izvjestaj "u svjetlu komentara kojeg je iznio Dr. Falke u svom izvjestaju od 12. studenoga/novembra 2002. o mentalnom naprezanju optuzenog a koje upucuje na mentalno stanje optuzenog."

Posto se ne zna sto je to doktor Falke zapazio kod Milosevica ili cuo od njega, a sto ga je navelo da pored kardioloskog preporuci i psihijatrijski pregled, ne zna se ni sto suci ocekuju od psihijatrijskog izvjestaja. Da li samo misljenje o eventualnim psihickim uzrocima ucestale iscrpljenosti, ili i ocenu opceg mentalnog stanja optuzenog i njegove sposobnosti da prati postupak i u njemu sudjeluje?

Psihijatrijski pregledi nisu rijetkost u Haskom tribunalu i do sada je na njih upuceno desetak optuzenih. No to je, uvijek, bilo na zahtjev obrane, koja je nastojala dokazati da njihovi klijenti pate od "post-traumatskog stresa" ili da su u vrijeme zlocina za koje im se sudi bili "smanjeno uracunljivi." Ovo je, medjutim, prvi slucaj da se optuzeni upucuje na psihijatrijski pregled na inicijativu Pretresnog vijeca.

Ne treba sumnjati da ce u toj inicijativi Milosevic vidjeti novi dokaz da mu u Hagu "rade o glavi" i da je "ilegalni Tribunal" poceo primijenjivati staljinisticke i nacisticke metode obracuna s politickim protivnicima: da ih, naime, proglasava za "mentalno oboljele" i zatvara u odgovarajuce institucije. Nakon sto je Tribunal vec nazvala "sophisticiranim logorom s

plinskim komorama i krematorijem", Mira Markovic svakako nece propustiti da mu nadjene novo ime: Haski Gulag.

Mirko Klarin je visi urednik IWPR-a za pitanja ratnih zlocina i glavni urednik novinske agencije SENSE.

Focus: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

---

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/komentar-milosevicevo-ismijavanje-pravde>